

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Bagholt Mose

Natura 2000-område nr. 159

Habitatområde H140

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Storstrøm

Forsidefoto:
Leverurt fra hængesæk i Bagholt Mose
Fotograf: Miljøstyrelsen.

ISBN: 978-87-7564-861-0

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	7
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	8
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	8
1.4.2 Befolkningen	9
1.4.3 Menneskets sundhed	9
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	9
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	10
1.4.6 Landskab.....	10
1.4.7 Arter	10
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	10
1.5 Eksisterende miljøproblemer	10
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	11
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	11
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	12
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	15
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg	16
1.10 Overvågning	17

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførslen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 159 Bagholt Mose er udpeget som habitatområde nr. 140 Bagholt Mose. Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse og udpegningsgrundlaget indeholder ikke trækfugle eller arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som vurderes at kunne påvirke lokalt som f.eks. ved at der arbejdes for at opnå større naturmæssig robusthed og sammenhæng ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, at der sikres en hensigtsmæssig drift og pleje for områdets naturtyper samt ved udlægning af urørt skov. Området er således hverken geografisk eller biologisk forbundet med Natura 2000-områder i udlandet, og vurderes derfor ikke at have en grænseoverskridende påvirkning.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne. F.eks. ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og drift samt ved udlægning af arealer med urørt skov. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og aftaler om udlægning af urørt skov.

En særlig indsats rettes mod at forbedre levesteder for mygblomst.

Indsatsprogrammet vil have afledte effekter for befolkningen ved at skabe mulighed for større naturoplevelser i området. Desuden vil Natura 2000-planen kunne bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelser, medvirke til binding af CO₂ samt medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Endelig vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder, ligesom den vil understøtte den eksisterende fredning i området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- At de lysåbne dele af mosen med mosaik af næringsfattig hængesæk (7140) og kalkbetinget vegetation med bl.a. mygblomst sikres den nødvendige pleje, så arealet er velegnet som levested for naturtypekarakteristiske og/eller sjældne karplanter og mosser.
- At det lysåbne areal udvides, og der skabes sammenhæng mellem forekomster af lysåben natur.
- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N159 Bagholt Mose er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke

udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

I området er der kortlagt tre terrestriske habitatnaturtyper - én lysåben naturtype samt to skovnaturtyper. Den lysåbne naturtype hængesæk (7140) udgør den mindste del af de terrestriske naturtyper, og er i god tilstand.

De to kortlagte skovnaturtyper i området er skovbevokset tørvemose (91D0) og elle- og askeskov (91E0). Sidstnævnte er den mest udbredte naturtype.

I området er der for elle- og askeskov (91E0) registreret mellem 1-5 stk. dødt ved pr. ha, både stående og liggende, samt under et stort træ pr. ha. I skovbevokset tørvemose (91D0) er der fundet mellem 6-10 stk. pr. ha af begge typer dødt ved. Der er fundet mere end 10 store træer pr. ha.

De to kortlagte skovnaturtyper er begge tilknyttet områder med høj grundvandstand. Begge naturtyper er negativt påvirket af afvanding, idet der fortsat sker afvanding af området.

Ifølge seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovnaturtyperne. Det gør sig således gældende for de kortlagte arealer med elle- og askeskov (91E0) i Bagholt Mose, mens der derimod er et højt antal af både store træer og dødt ved i den kortlagte skovbevoksede tørvemose (91D0). Begge skovnaturtyper er i ugunstig bevaringsstatus med en ukendt tendens for skovbevokset tørvemose (91D0) og faldende tendens for elle- og askeskov (91E0).

Mygblomst er på udpegningsgrundlaget i området og er i perioden 2004-2019 blevet overvåget 16 gange med i alt 5 positiv fund. Bestanden er meget lille på 2 individer i 2013 og vurderes at være i stærk tilbagegang (fra 46 individer i 1987). Danmarks samlede bestand af mygblomst vurderes at være stigende, jf. DCE's seneste NOVANA-afrapportering.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand på hængesækken (7140) ikke fastholdes. Manglende realisering kan ligeledes betyde en tilbagegang for områdets øvrige sjældne og truede arter pga. tilgroning med vedplanter.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan betyde, at der ikke skabes flere skovstrukturer som mere dødt ved og den deraf gavnlige effekt, for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov, udebliver.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en potentiel positiv indvirkning på menneskets sundhed, klimatiske faktorer samt landskabelige værdi mistes.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtypekarakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencetærke arter. Planens indsats om etablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje samt målsætning om udvidelse af arealet af hængesæk (7140) modvirker effekten af tilgroning med høje

urter og vedplanter i hængesæk (7140) og den del af mosen, hvor vegetationen er kalkbetinget. Det hindrer dermed tilgroning af levested for mygblomst samt øvrige sjældne arter i området.

Ved etablering af en skovnaturtypebevarende drift og pleje forbedres levevilkårene for bl.a. skovtilknyttede fugle, svampe og insekter.

Planens indsats om udlægning af urørt skov skaber potentielt større variation i skovene med forventeligt flere skovlysninger, mere dødt ved og store, gamle træer. Denne indsats skaber gode rammer for biodiversiteten i området generelt.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N159 Bagholt Mose er beliggende i Faxe Kommune, der har et indbyggertal på 36.700. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

Desuden vil planen give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på længere sigt, hvilket kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt vil ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelser som f.eks. vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Natura 2000-planens indsatser om sikring og forbedring af de beskyttede naturtyper og arter, forventes ikke at have indflydelse på jordbund eller luftkvalitet.

Etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil potentielt kunne få betydning for overflade- og grundvand i form af udledning af en lavere mængde næringsstoffer til vandmiljøet. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Øgning af arealet af den lysåbne naturtype hængesæk med deraf følgende opbygning af tørv, vil kunne medvirke til binding af CO₂, ligesom indsatser om retablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne kan bevirke, at der sker vandmætning af tidligere drænede jorde, hvilket potentielt kan betyde mindre udledning af CO₂.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planen kan potentielt påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for lokalbefolkningen.

I området findes der ingen fortidsminder, kulturarvsarealer, kirker, fredede bygninger eller andre menneskeskabte værdier, hvorfor planen potentielt ikke vil kunne påvirke kulturarv.

1.4.6 Landskab

Bagholt mose er beliggende i en lavning i Munkeskov ved Haslev og har oprindeligt været en større, tørvedannende højmosé. Men efter tidligere tiders tørvegravning under 1. verdenskrig fremstår den i dag som en mosaik af forskellige lysåbne og skovbevoksede mosetyper. En stor del af mosen udgøres således af skovbevokset tørvemosé (91D0) og elle-askeskov (91E0).

Planens indsatser om at øge det lysåbne areal, f.eks. ved rydning af skovbevoksede moselader eller ændringer af hydrologien kan påvirke landskabet.

1.4.7 Arter

I Bagholt Mose findes en række sjældne og truede plantearter bl.a. mygblomst, hjertelæbe, liden kæruld og kær-gittermos. Arterne er små nøjsomme planter, der er tilknyttet den lysåbne hængesæk (7140) eller den kalkbetingede vegetation og er afhængige af at levestedet ikke gror til og at vandstanden fastholdes samtidig med at næringsindholdet i vandet skal være lavt.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke disse arter, da planen indeholder indsatser til sikring og forbedring af naturtyper og levesteder for områdets arter, herunder sikring af en hensigtsmæssig hydrologi.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Området er omfattet af en fredning af Bagholt Mose. Fredningen har til formål at Bagholt Mose bevares som levested for et rigt plante- og dyreliv.

Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdierne i området positivt, bl.a. indsatser, som skal sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi og plejetiltag som rydning. Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte understøtter fredningens formål.

Natura 2000-planen rummer ikke indsatser vedrørende vildtreservater.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med højere vegetation i form af græsser, urter samt træer en trussel for områdets lysåbne naturtype hængesæk (7140), således også den nøjsomme orkidé mygblomst, der er karakteristisk for netop denne naturtype. Endvidere trues mygblomst af manglende områder med blotlagt jord til fremspiring af kimplanter. Tilgroningstruslen skal ses i sammenhæng med, at der ses

en uhensigtsmæssig hydrologi på størstedelen af arealet af hængesæk og levestedet for mygblomst i form af de gennemgående grøfter, og at mosefladen ikke ses plejet udover engangsindsatsen med rydning af opvækst.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper som fx hængesæk (7140). Naturtyper har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition og hængesæk er en af de særligt sårbare naturtyper. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter forsvinder og erstattes af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder

Skovnaturtyperne i området elle- og askeskov (91E0) og skovbevokset tørvemose (91D0) er begge påvirket af afvanding.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitatnaturtyperne. I dette Natura 2000-område gør det sig gældende for de kortlagte arealer med elle- og askeskov (91E0), mens der derimod er et højt antal af både store træer og dødt ved i den kortlagte skovbevoksede tørvemose (91D0).

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder indsats om at sikre lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje samt at sikre egnede levesteder for områdets arter, herunder mygblomst. Derudover indeholder planen en indsats om at gennemførte indsatser fra første og anden planperiode skal vedligeholdes, hvilket for dette områdes vedkommende betyder opfølgning på rydning af hængesæk. Planen indeholder endvidere en målsætning om, at det lysåbne areal udvides og at der skabes sammenhæng mellem lysåbne forekomster. Disse indsatser og målsætninger vil medvirke til at sikre forholdene for områdets lysåbne naturtype hængesæk (7140) og arten mygblomst samt øvrige sjældne og truede arter.

Planen indeholder desuden indsats om skovnaturtypebevarende drift og pleje, hvilket også er til gavn for tilknyttede fugle og arter. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Skovnaturtypebevarende drift og pleje samt urørt skov vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i skovnaturtyperne og skabe mere struktur i skovene.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser, der kan forøge eller formindske depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret

Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundslande har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område 159 Bagholt Mose vil Natura 2000-planen medvirke til at udvide og hindre tilgroning af den lysåbne naturtype hængesæk (7140) samt den kalkbetingede vegetation og derved sikre levestedet for en række truede og fredede arter, bl.a. den sjældne orkidé mygblomst. Planen understøtter ligeledes skovnaturtype bevarende pleje, hensigtsmæssig hydrologi samt en omlægning fra skovdrift til urørt skov på de skovbevoksede arealer til gavn for fugle og vedboende insekter og svampe. Flora, fauna og biologisk mangfoldighed vurderes således at blive væsentligt positivt påvirket af planen.
Befolkningen	X		Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan

			forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som f.eks. vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Indsatsprogrammet vil give befolkningen mulighed for at opleve en mere varieret natur. Planen vurderes således at give mulighed for større naturoplevelser som følge af bedre naturkvalitet i området.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-området kan udnyttes til rekreative aktiviteter, som bidrager til menneskets sundhed. Der findes således et stiforløb gennem området. Da området er privatejet er der offentlig adgang til denne sti gennem naturbeskyttelseslovens regler om adgang til skove. Heraf fremgår det, at der er adgang til skovens veje og stier. Med indsats om udlægning af arealer til urørt skov, vurderes adgangen ikke at blive yderligere ændret, da veje og stier i urørt skov skal friholdes for væltede træer mv. Det vurderes desuden, at gennemførelse af planen vil bidrage positivt til menneskers sundhed gennem forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer.
Jordbund		X	Planen vurderes ikke at påvirke jordbundens beskaffenhed, idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke vil blive gravet i området.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Det vurderes dog at planens indsatser om etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil medvirke til at tilbageholde kvælstof. I N159 findes der arealer med naturtypen elle- og askeskov (91E0), der er afhængig af høj grundvandstand. Dermed vurderes det, at planen vil kunne bidrage til realisering af vandområdeplanerne,

			der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Planen vurderes at kunne medvirke til binding af CO ₂ , idet udvidelse af arealet af hængesæk (7140) vil medføre opbygning af tørv, hvori der bindes CO ₂ . Ligeledes vurderes indsatser om reetablering af hensigtsmæssig hydrologi for naturtyperne at bevirke, at der sker vandmætning af tidligere drænede jorde, hvilket potentielt kan betyde mindre udledning af CO ₂ .
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger.
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Det vurderes, at planens indsatser med henblik på at øge det lysåbne areal, vil forbedre den landskabelige værdi af området.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskeskabte værdier, ligesom der ikke er indsatser som vil medføre gravning i jordbunden. Derfor vurderes planen ikke at påvirke kulturarven, herunder den arkitektoniske og arkæologiske arv.
Arter	X		I Bagholt Mose findes en række sjældne og truede plantearter b.la. mygblomst, hjertelæbe, liden kæruld og kær-gittermos. Det vurderes, at planens indsatser om sikring og forbedring af naturtyper levesteder for områdets arter samt sikring af en

			hensigtsmæssig hydrologi, vil påvirke arterne positivt.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Området er omfattet af fredning af Bagholt Mose. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. Der findes ingen vildtreservater inden for området, hvorfor det vurderes, at der ikke kan ske påvirkning af sådanne.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten for naturtyper og arter på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter. Planens indsatser om etablering af naturarealer med hensigtsmæssig hydrologi og urørt skov vil medvirke til at tilbageholde kvælstof. Dermed vil planen bidrage til realisering af vandområdeplanerne, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Sikring af den eksisterende natur kan desuden have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, f.eks. ændret drift. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af skovbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Planen indeholder desuden en indsats om at udlægge arealer til urørt skov, hvilket kan besværliggøre færdsel p.g.a væltede træer. På private arealer der udlægges til urørt skov vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at Natura 2000-planen for N1159 Bagholt Mose indeholder indsatser om at udvide arealet af og sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje på den lysåbne naturtype hængesæk (7140) samt sikre egnede levesteder for områdets arter.

Hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyperne sikres en naturtypebevarende drift og pleje til gavn for tilknyttede fugle og arter. Derudover er der mulighed for udlægning af urørt skov i området af hensyn til skovnaturtyperne og tilknyttede arter og fugle.

Derudover arbejdes der på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Den lysåbne naturtype hængesæk (7140), der bl.a. er levested for den sjældne orkidé hjertelæbe, prioriteres over skovbevokset tørvemose (91D0) i Bagholt Mose. Forekomsten af skovbevokset tørvemose i Bagholt Mose er et resultat af en kolonisering som følge af menneskelig påvirkning.

Selv om skovbevokset tørvemose er en prioriteret naturtype, må der ifølge EU kommissionen godt ske en nedprioritering af den, når der som i Bagholt Mose er tale om tilgroning af en tidligere ubevokset mosetype som følge af menneskelig påvirkning.

I de dele af elle- og askeskoven (91E0), der er nyligt er tilgroet med rødel og som vurderes at være potentielle levesteder for bl.a. den sjældne orkidé mygblomst, prioriteres den lysåbne vegetation/levested for mygblomst over elle- og askeskoven (91E0). Rydning af unge elle- og askeskove (91E0) i forbindelse med genskabelse af levested for mygblomst kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Bagholt Mose (nr. 159). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforsalgets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk